

Lausunto

26.03.2025

Asia: VN/10074/2024

Työttömyysturvan yhdistelmävakuutuksen mallin valmistelu

Lausunnonantajan lausunto

1. Henkilöpiiriä koskeva ehdotus, eli keitä yhdistelmävakuutus koskisi?

Selvityksessä ehdotetaan, että työttömyysturvan yhdistelmävakuutus mahdollistaisi palkkatyön, yritystoiminnan työtulon ja työskentelyapurahan yhdistämisen työttömyysvakuutuksessa. Ehdotettu malli mahdollistaisi myös omaishoitajana tai perhehoitajana työllistymisen yhdistämisen palkkatyön tai yritystoiminnan tulon vakuuttamiseen.

Yritystoiminnan työtulolla tarkoitetaan myös ansaintatarkoituksessa harjoitetusta itsenäisestä luovasta tai kulttuurialan työskentelystä tai tieteellisestä työskentelystä saatavaa tuloa. Yhdistelmävakuutus koskisi toisin sanoen myös taiteilijoita.

Yhdistelmävakuutus koskisi henkilöitä, joilla ei nyt kerry työssäoloehto palkkatyön tai yritystoiminnan vähäisyyden takia. Tähän ryhmään kuuluvien osalta yhdistelmävakuutus mahdollistaisi perus- tai ansiopäivärahan saamisen työmarkkinatuen sijasta.

Yhdistelmävakuutus koskisi myös henkilöitä, joilla joko palkansaajan tai yrittäjän työssäoloehto kertyy jo nyt. Jälkimmäisen ryhmän osalta yhdistelmävakuutus merkitsisi sitä, että vakuutettava tulo ja sen myötä ansiopäiväraha voisi olla nykyistä suurempi.

Kommenttinne yhdistelmävakuutuksen kattamasta henkilöpiiristä? Onko henkilöpiiri mielestänne määritelty oikein? Puuttuuko henkilöpiiristä mielestänne jokin ryhmä?

Henkilöpiiristä ei varsinaisesti puutu mitään ryhmää. On hienoa, että myös luovat alat on pyritty huomioimaan esityksessä hyvin laajasti. Erityisesti kiitämme apurahansaajien huomioimista esityksessä.

Samalla huolena kuitenkin on, että lopulta ansiopäivärahaa saisi vain rajallinen osa teoreettisesta henkilöpiiristä, eli sekä yrittäjänä että palkansaajana työllistyvistä henkilöistä.

Päätoimiseksi yrittäjäksi katsotun henkilön oikeus työttömyysturvaan on melko tiukasti rajattu nykyisessä lainsäädännössä, mikä aiheuttaa ongelmia luovan työn tekijöille. Ymmärryksemme on, että tätä rajausta ei ole tarkoitus yhdistelmävakuutuksen myötä muuttaa, jolloin moni luovan alan ammattilainen ei tämänkään esityksen myötä pääsisi lopulta työttömyysturvan piiriin.

Henkilöpiirin tarkkarajaisuus edellyttää nykyistä selkeämpää julkista tietoa sivu- ja päätoimisen yrittäjän välisestä rajanvedosta. Vain näin henkilö voi itse arvioida, kannattaako hänen ottaa yhdistelmävakuutus.

Nykyllaissa ainoat tarkemmat rajaukset ovat, että yrittäjä pääsee työttömyysturvan piiriin ainoastaan, jos hän osoittaa yrittäjätoiminnan loppuneen, tai jos henkilö on ollut vähintään kuusi kuukautta kyseiseen yritystoimintaan tai omaan työhön liittymättömässä kokoaikatyössä. Osa-aikatyölle ei siis ole selkeää, julkisesti tiedossa olevaa rajaa, jonka ylittämisen myötä henkilön katsotaan olevan sivutoiminen yrittäjä.

Olisikin syytä antaa edes jokin viitteellinen viikoittaisten työtuntien määrä tai muu tarkempi ohje, joka auttaisi palkkatyötä ja yrittäjyyttä yhdistävää henkilöä määrittämään, onko hän sosiaaliturvajärjestelmän näkökulmasta sivu- vai päätoiminen yrittäjä. Näin hän tietäisi, voiko hän luottaa työttömyyden hetkellä pääsevänsä yhdistelmävakuutuksen hänelle tuoman työttömyysturvan piiriin.

2. Yhdistelmävakuutuksen työssäoloehto koskeva ehdotus

Selvityksessä ehdotetaan, että yhdistelmävakuutuksen työssäoloehto kerryttäisi jokainen sellainen kalenterikuukausi, jonka aikana yhteenlaskettu, huomioitava tulo olisi 930 euroa tai enemmän. Työssäoloehto täyttyisi, kun 28 kuukauden tarkastelujaksolla on koossa 12 työssäoloehto kerryttävää kuukautta. Tarkastelujaksoa voitaisiin pidentää esimerkiksi päätoimisen opiskelun, työkyvyttömyyden ja perhevapaan perusteella, kuitenkin enintään seitsemällä vuodella.

Selvityksessä ehdotettu työssäoloehto vastaisi pääosin palkansaajan työssäoloehto. Tuloraja on 930 euroa kuukaudessa siksi, että tätä matalampi yhteenlaskettu tulo ei vielä mahdollista ansiopäivärahan ansio-osan syntymistä, jolloin etuus jäisi joka tapauksessa työmarkkinatuen suuruiseksi.

Kommenttinne yhdistelmävakuutuksen työssäoloehdosta?

On hyvä, että työssäoloehto on yhdenmukainen palkansaajan työssäoloehdon kanssa. Tämä ehto on kuitenkin erityisesti viimeaikaisten kiristysten myötä varsin tiukka ja tarkoittaa monien pienituloisten, pätkittäin työllistyvien luovan alan ammattilaisten jäämistä järjestelmän ulkopuolelle pelkän perusturvan varaan.

3. Mitkä tulot kerryttäisivät vaadittua 930 euron kuukausikohtaista vähimmäistuloa?

Selvityksessä ehdotetaan, että työssäoloehto tutkittaessa tulo huomioitaisiin seuraavasti:

- **Palkkatulona huomioitaisiin samat tuloerät kuin palkansaajan työssäoloehdossa. Palkka otetaan huomioon bruttomääräisenä. Pääsääntöisesti tulo huomioitaisiin maksujankohdan mukaan.**
- **Yritystoiminnan tulona huomioitaisiin**
  - **YEL, MYEL tai yrityksen osaomistajan kohdalla TyEL-vakuutuksen mukainen työtulo. Jos em. eläkevakuutuksen mukainen tulo kuitenkin ylittää 15 128 euroa vuodessa (vuonna 2025), tuloksi voitaisiin vakuuttaa henkilön valitsema tulo, kuitenkin vähintään mainittu 15 128 euroa vuodessa, tai**
  - **jos henkilöllä ei ole YEL-, MYEL- tai TyEL-vakuutusta, tulona huomioitaisiin henkilön työttömyyskassassa vakuuttama tulo, joka vastaisi YEL-vakuutuksen mukaista työpanoksen arvoa. Vakuutettava tulo on vähintään 1 200 euroa vuodessa. Vakuutettavan tulon yläraja olisi pakollisen YEL-vakuutuksen alaraja vähennettynä 1 200 eurolla. Yläraja muuttuu vuosittain pakollisen YEL-vakuutuksen tuloajan perusteella. Vuonna 2025 yläraja olisi enintään 8 008 euroa vuodessa.**
  - **jos työkorvaus sisältyy vahvistettuun YEL-työtuloon, tuloa ei olisi mahdollista erikseen vakuuttaa. Jos vahvistettua YEL-työtuloa ei ole, työkorvaus vakuutettaisiin YEL-vakuutuksen mukaisen työpanoksen arvon perusteella, ei kuitenkaan korkeammalla tulolla kuin pakollinen YEL vähennettynä 1 200 eurolla.**
- **Omais- ja perhehoidon palkkio huomioitaisiin hoitopalkkion euromäärän mukaisena tulona.**

Kommenttinne yhdistelmävakuutuksessa huomioitavista tuloista? Ohjeita YEL-vakuutuksen mukaisesta työtulosta löytyy täältä <https://www.tyoelake.fi/yrittajan-elaketurva/mika-on-yel-tyotulo/>. Sivulla olevalla laskurilla voi myös tehdä arvion YEL-vakuutuksen mukaisesta työtulosta.

On hyvä, että yhdistelmävakuutuksessa on mahdollista huomioida laaja joukko erilaisia tuloja. Erityisesti kiitämme mahdollisuutta vakuuttaa työskentelyapurahojen kautta saatu tulo. YEL-vakuutuksen mukainen työpanoksen arvo on hyvä ja joustava tapa määrittää huomioitavat tulot.

On varmistettava, että työpanoksen arvo huomioi henkilön kussakin kuussa tekemän työn arvon mahdollisimman tarkasti. Työpanos ja siitä saatava tulo eivät aina ajoitu samalle hetkelle: esimerkiksi tekijänoikeustuloja saa niin kauan, kun henkilön tekemää kappaletta esitetään tai kuunnellaan, eli myös vuosia ja jopa vuosikymmeniä tehdyn työn jälkeen. Erilaisia apurahoja ja korvauksia taas saatetaan maksaa kertaluontoisesti, vaikka kyseessä olisi useamman kuukauden työskentelystä maksettava tulo. Lähtökohtaisesti työpanoksen arvon määrittämisessä onkin syytä luottaa henkilön omaan ilmoitukseen.

Luovilla aloilla tulojen ja siten työpanoksen arvon arviointi ennakkoon on usein erittäin haastavaa. Keikkoja voi jonain vuonna olla tarjolla reippaasti ja toisena taas varsin vähän; musiikkikappaleesta voi tulla erittäin suosittu tai se voi jäädä lopulta kokonaan julkaisematta tekijästä riippumattomista syistä. Siksi on hyvä, että vakuutusmaksuun vaikuttavaa arviota työpanoksen arvosta voi muuttaa myös kesken vuotta. On tärkeää, ettei ennakkoinnin vaikeudesta aiheudu kohtuuttomia tilanteita luovien alojen tekijöille.

Erytisen haastavaksi tilanne muodostuu sivutoimisille yrittäjille, joiden tulot ovat lähellä YEL-vakuutuksen alarajaa. Yhdistelmävakuutus olisi todennäköisesti heille houkuttelevampi ja edullisempi tuote kuin YEL, jolloin saattaa syntyä kannustin olla kasvattamatta omaa yritystoimintaa.

On ymmärrettävää, ettei samaa tuloa voi vakuuttaa sekä yhdistelmävakuutuksen että YEL:n piirissä. Käytännössä tämä ratkaisu luo kuitenkin rajan, jonka ylittämiseen liittyisi yrittäjän kannalta epävarmuuksia ja riskejä. Tällaiset sivuvaikutukset on tärkeää minimoida jatkovalmistelussa.

4. Yhdistelmävakuutukseen perustuvan ansiopäivärahan määrä ja jäsenmaksu

Selvityksessä ehdotetaan, että yhdistelmävakuutukseen perustuva ansiopäiväraha laskettaisiin kuten palkansaajan tai yrittäjän ansiopäiväraha. Päiväraha perustuisi toisin sanoen samoihin tuloihin, joiden perusteella työssäoloehdossa huomioitavat kuukaudet on kerrytetty.

Selvityksessä ehdotetaan, että yhdistelmävakuutukseen perustuvaa ansiopäivärahaa maksettaisiin henkilölle, joka on vakuuttanut itsensä yhdistelmävakuutusta tarjoavassa työttömyyskassassa, ja joka on yhdistelmävakuutuksensa voimassa ollessa täyttänyt työssäoloehdon. Työttömyyskassan jäsenyyden edellytys on jäsenmaksun maksaminen. Tämä vastaa palkansaajan tai yrittäjän ansiopäivärahan saamisen edellytyksiä.

Selvityksessä ehdotetaan, että yritystoiminnan tuloon perustuva osa yhdistelmävakuutuksen kustannuksista rahoitettaisiin kokonaisuudessaan työttömyyskassan jäsenmaksulla. Tämä vastaa yrittäjän ansiopäivärahan rahoitusta.

Kommenttinne yhdistelmävakuutukseen perustuvasta ansiopäivärahasta ja sen rahoituksesta? Arvioita ansiopäivärahan suuruudesta erilaisilla tulotasoilla voi tehdä Työttömyyskassojen Yhteisjärjestön laskurilla: [Linkki laskuriin](#).

On hyvä, että yhdistelmävakuutukseen perustuva ansiopäiväraha laskettaisiin kuten palkansaajan tai yrittäjän ansiopäiväraha. Tällöin järjestelmä on tasapuolinen. Samoin on hyvä ratkaisu, että yritystoiminnan tuloon perustuva osa on eriytetty selkeästi palkkaan perustuvasta osasta, jolloin kummankin osan laskenta ja rahoitus hoituu oikeudenmukaisesti samoilla periaatteilla kuin palkansaajien ja yrittäjien kohdalla.

Suurin huoli on, että yhdistelmävakuutuksesta tulee melko kallis tuote ainakin alkuun, kun työttömyyskassat pyrkivät todennäköisesti välttelemään riskejä ja asettamaan yhdistelmävakuutuksen hinnan enemmän ylä- kun alakanttiin. Tällöin moni pienituloisen jättäisi varmasti yhdistelmävakuutuksen ottamatta, mikä kaventaisi sekä mallin henkilöpiiriä että sen tuomaa turvaa epävarmassa työmarkkina-asetmassa oleville.

5. Kysyntä yhdistelmävakuutukselle

Selvityksessä ei arvioida, miten työttömyyskassat hinnoittelisivat yhdistelmävakuutuksen, eli minkä tasoiseksi jäsenmaksu muodostuisi. Selvityksessä on kuitenkin pyritty arvioimaan yhdistelmävakuutuksen ottajien määrää mallintamalla ns. kustannusneutraali vakuutuspiiri ja sitä ylläpitävä vakuutusmaksutaso

aineistojen pohjalta.

Kustannusneutraalilla vakuutusmaksutasolla tarkoitetaan tässä yhteydessä sen suuruista vakuutusmaksua, että kerätyillä maksuilla katettaisiin odotusarvoisesti vakuutettujen ansiopäivärahojen palkkojen ja yrittäjätulojen mukaan määräytyvät osuudet nykyisten rahoitussääntöjen mukaan. Tämä arvio kustannusneutraalista vakuutusmaksutasosta ei ole arvio siitä, miten työttömyyskassat tosiasiaassa hinnoittelisivat yhdistelmävakuutuksen, minkä vuoksi arvioon yhdistelmävakuutuksen valitsevien henkilöiden määrästä sisältyy epävarmuutta.

Jäsenmaksutason eli yhdistelmävakuutuksen hinnoittelun on arvioitu olevan olennaista yhdistelmävakuutuksen kysynnän arvioinnin kannalta.

Kuinka monen jäsenen arvioitte olevan kiinnostunut yhdistelmävakuutuksesta? Kuinka herkkä tämä arvio on vakuutuksen hinnan suhteen (esim. jos vakuutuksen hinta olisi 0,7% tai 1,4% vakuutettavasta tulosta)?

Musiikin luova alkutuotanto edustaa Suomen Musiikintekijöitä, Suomen Säveltäjiä, Suomen Musiikkikustantajia ja Teostoa. Näistä järjestöistä suurin on Teosto, joka edustaa noin 40 000 kotimaista musiikin säveltäjää, sanoittajaa, sovittajaa ja musiikkikustantajaa. Heistä vain pieni osa saa pääasiallisen tulonsa musiikin tekemisestä; valtaosalla suurin osa tuloista tulee muista lähteistä.

Pääosin palkkatöitä tekeville henkilöille yhdistelmävakuutus tarjoaisi mahdollisuuden vakuuttaa myös esimerkiksi tekijänoikeustuloja. Siten osa näistä henkilöistä saattaisi olla kiinnostunut yhdistelmävakuutuksesta, mikäli he pystyisivät riittävällä varmuudella ennakoimaan sen olevan heille taloudellisesti kannattavaa.

Suomen Musiikintekijät ja Suomen Säveltäjät taas edustavat henkilöitä, joille musiikki on ammatti; ammattimaisuus on kriteeri jäsenyydelle. Tämä ei välttämättä tarkoita päätoimista musiikin tekemistä, vaan osa tekijöistä on päätoimisesti töissä esimerkiksi opettajana. Näille henkilöille yhdistelmävakuutus toisi lisäturvaa. Moni kuitenkin yhdistää musiikin tekemisen muuhun yrittäjyyteen rinnastettavaan toimintaan ja osa-aikatoihin, jolloin on hankalampaa määrittää, että olisiko yhdistelmävakuutus heille toimiva vaihtoehto. Yrittäjyyden sivutoimisuuden osoittaminen on usein haastavaa, eivätkä ohjeet ole riittävän tarkat.

Säveltäjille ja sanoittajille on hyvin vähän palkkatyötä tarjolla, jolloin valtaosa heistä saa musiikin tekemisestä syntyvän tulonsa tekijänoikeuskorvausten, erilaisten korvausten ja palkkioiden sekä apurahojen kautta. Palkkatöiden puutteen myötä heistä suuri osa katsottaisiin siis omassa työssään työllistyviksi henkilöiksi eli päätoimisiksi yrittäjiksi, vaikka heillä ei yritystä olisikaan. Tällöin kannustin ottaa yhdistelmävakuutus on huomattavasti vähäisempi kuin sivutoimisten yrittäjien, sillä päätoimisen yrittäjän on selkeästi haastavampaa päästä työttömyysturvan piiriin. Tällöin huolena olisi, että yhdistelmävakuutus ei tuo tosiasiallista turvaa työttömyyden varalle, ellei olisi valmis ajamaan alas omaa yritystoimintaa – mikä taas on valtaosalle ainoa tapa saada tuloja ammatistaan eli musiikin tekemisestä.

Omassa työssään työllistyväksi luokitellulla henkilöllä ei välttämättä edes ole yritystä, jonka hän voisi ajaa alas. Esimerkiksi Suomen Säveltäjien jäsenistä vain noin neljänneksellä on yritys. Silti sosiaaliturvajärjestelmässä säveltäjän työ rinnastetaan yrittäjänä toimimiseen. Näiden ilman yritystä yrittäjiksi luokiteltujen henkilöiden kohdalla asetelma käy siis täysin mahdottomaksi, mikäli heiltä vaaditaan yritystoiminnan alasajoa. Omassa työssään työllistyvien asemaa onkin selkiytettävä yhdistelmävakuutuksen valmistelun jatkotyössä. Tarvitaan selkeä ohje, jonka mukaan toimimalla henkilö pystyy ennakoimaan oman asemansa suhteessa sosiaaliturvajärjestelmään.

Yhdistelmävakuutuksen houkuttelevuus onkin suoraan riippuvainen siitä, millaisin ehdoin yrittäjäksi luokiteltu henkilö katsottaisiin työttömäksi ja siten oikeutetuksi työttömyysturvaan. Ehtojen ei tule olla niin tiukat, että ne rajaavat yrittäjät järjestelmän ulkopuolelle esimerkiksi pelkän yrityksen olemassaolon perusteella. Työmarkkinoiden käytettävissä olemista tulee arvioida mahdollisimman tarkasti henkilön tosiasiallisen tilanteen mukaan. Säveltäjän tai sanoittajan pitää voida pitää yllä ammattitaitoaan ja pyrkiä etsimään itselleen ansaintamahdollisuuksia ilman, että tämä johtaa työttömyysturvan eväämiseen.

Toinen huoli on, että yhdistelmävakuutuksesta tulee melko kallis tuote ainakin alkuun, kun työttömyyskassat pyrkivät todennäköisesti välttelemään riskejä ja asettamaan yhdistelmävakuutuksen hinnan enemmän ylä- kun alakanttiin. Tällöin moni pienituloinen jättäisi varmasti yhdistelmävakuutuksen ottamatta, mikä kaventaisi sekä mallin henkilöpiiriä että sen tuomaa turvaa epävarmassa työmarkkina-asemassa oleville.

6. Yhdistelmävakuutukseen perustuvan työttömyyspäivärahan työvoimapoliittiset edellytykset

Yhdistelmävakuutukseen perustuvan työttömyyspäivärahan saaminen edellyttäisi muun muassa sitä, että henkilö on ilmoittautunut työnhakijaksi työvoimaviranomaisessa, ja että hän noudattaa työllistymissuunnitelmaansa. Työllistymissuunnitelmaan sisällytetään esimerkiksi työpaikkojen hakemista koskevia edellytyksiä ja edellytyksiä, jotka liittyvät omien työllistymismahdollisuuksien parantamiseen. Tämä vastaa palkansaajan ja yrittäjän ansiopäivärahan sekä peruspäivärahan ja työmarkkinatuen saamisen edellytyksiä. Näihin edellytyksiin ei esitetä muutoksia.

Lisäksi työttömyyspäivärahan saaminen edellyttää, että työvoimaviranomainen toteaa, että mahdollinen yritystoiminta on päättynyt tai että työllistyminen yrittäjänä on sivutoimista. Myös tämä vastaa palkansaajan ja yrittäjän ansiopäivärahan sekä peruspäivärahan ja työmarkkinatuen saamisen edellytyksiä. Näihinkään edellytyksiin ei selvityksessä esitetä muutoksia tai yhdistelmävakuutettuja koskevia poikkeuksia.

Kommenttinne yhdistelmävakuutukseen perustuvan työttömyyspäivärahan työvoimapoliittisista edellytyksistä? Miten esimerkiksi yritystoimintaa koskeva työvoimapoliittinen arviointi tai työmahdollisuuksien hakemista koskeva edellytys vaikuttaa halukkuuteen ottaa yhdistelmävakuutus?

Tämä kysymys on yhdistelmävakuutuksen toimivuuden arvioinnin ytimessä, sillä tällä hetkellä työvoimapoliittisten edellytysten arviointi estää isoa osaa yrittäjistä saamasta työttömyyspäivärahaa. Mikäli henkilö ennakoii, ettei yhdistelmävakuutus toisi hänelle tosiasiallista lisäturvaa, hän hyvin todennäköisesti jättää vakuutuksen ottamatta. Harva on valmis ajamaan alas

yritystoimintaansa väliaikaisen työttömyyden hetkellä alalla, jossa lähes kukaan ei pysty työllistymään säveltäjänä tai sanoittajana muuten kuin yrittäjäasemassa.

Yhdistelmävakuutuksen houkuttelevuus onkin suoraan riippuvainen siitä, millaisin ehdoin yrittäjä katsottaisiin työttömäksi ja siten oikeutetuksi työttömyysturvaan. Ehtojen ei tule olla niin tiukat, että ne rajaavat yrittäjät järjestelmän ulkopuolelle esimerkiksi pelkän yrityksen olemassaolon perusteella. Työmarkkinoiden käytettävissä olemista tulee arvioida mahdollisimman tarkasti henkilön tosiasiallisen tilanteen mukaan. Yrittäjän pitää voida pitää yllä ammattitaitoaan ja pyrkiä etsimään itselleen ansaintamahdollisuuksia ilman, että tämä johtaa työttömyysturvan eväämiseen.

Vähintään on syytä varmistaa, että sivu- ja päätoimisen yrittäjyyden rajanvedot ovat selkeät ja kaikilla tiedossa. Nykyiset kirjallisesti kerrotut rajaukset ja ohjeet ovat liian epätarkat, jotta yksilö voisi niiden perusteella ennakoita oman tilanteensa tulkintaa.

Nykylaissa ainoat tarkemmat rajaukset ovat, että yrittäjä pääsee työttömyysturvan piiriin ainoastaan, jos hän osoittaa yrittäjätoiminnan loppuneen tai jos henkilö on ollut vähintään kuusi kuukautta kyseiseen yritystoimintaan tai omaan työhön liittymättömässä kokoaikatyössä. Yrittäjyyden kanssa samanaikaiselle osa-aikatyölle ei siis ole selkeää, julkisesti tiedossa olevaa rajaa, jonka ylittämisen myötä henkilön katsotaan olevan sivutoiminen yrittäjä.

Olisikin syytä antaa edes jokin viitteellinen viikoittaisten työtuntien määrä tai muu tarkempi ohje, joka auttaisi palkkatyötä ja yrittäjyyttä yhdistävää henkilöä määrittämään, että onko hän sosiaaliturvajärjestelmän näkökulmasta sivu- vai päätoiminen yrittäjä. Näin hän tietäisi, että voiko hän luottaa työttömyyden hetkellä pääsevänsä yhdistelmävakuutuksen hänelle tuoman työttömyysturvan piiriin.

7. Työttömyyskassan jäsenyys ja jäsenmaksu

Selvityksessä ehdotetaan, että kukin työttömyyskassa voisi itse päättää, tarjoaako se jäsenilleen yhdistelmävakuutuksen. Päätöksen tekee työttömyyskassan kassan kokous. Yhdistelmävakuutukseen perustuvan ansiopäivärahan saaminen edellyttäisi jäsenyyttä työttömyyskassassa ja jäsenmaksun maksamista.

Yhdistelmävakuutettujen jäsenmaksuissa voisi olla työttömyyskassojen välisiä eroja, sillä jäsenmaksu perustuu kunkin työttömyyskassan arvioon jäsenmaksulla rahoitettavasta yhdistelmävakuutuksen etuusmenosta ja yhdistelmävakuutuksen toimeenpanosta syntyvistä kustannuksista.

Kommenttinne työttömyyskassan jäsenyydestä ja jäsenmaksusta?

Luovilla aloilla työmahdollisuuksia on usein hankala ennakoita. Siksi henkilön voi olla vaikea tietää, että millainen työttömyyskassan jäsenyys olisi hänelle sopivin. Monelle voisi olla houkuttelevaa, mikäli tarjolla olisi sekä palkansaajille että yhdistelmävakuutuksen ottajille suunnattu yhdistelmätuote. Joka tapauksessa on tärkeää, että eri vakuutusten ehdot ja hinnat on

mahdollisimman helppo ymmärtää ja tulkita suhteessa henkilön omaan tilanteeseen. Luovilla aloilla tämä vaatii selkeiden, julkisten ohjeiden lisäksi myös yksilökohtaista neuvontaa ja eri toimijoiden välistä yhteistyötä, jotta ohjeet ja niiden tulkinnat ovat varmasti linjassa työttömyyskassojen ja eri viranomaisten kesken.

Suurin huoli on, että yhdistelmävakuutuksesta tulee melko kallis tuote ainakin alkuun, kun työttömyyskassat pyrkivät todennäköisesti välttelemään riskejä ja asettamaan yhdistelmävakuutuksen hinnan ennemmin ylä- kuin alakanttiin. Tällöin moni pienituloisen jättäisi varmasti yhdistelmävakuutuksen ottamatta, mikä kaventaisi sekä mallin henkilöpiiriä että sen tuomaa turvaa epävarmassa työmarkkina-asemassa oleville.

8. Erityisesti Työllisyysrahastolle

Ehdotuksen mukaan yhdistelmävakuutukseen perustuvan ansiopäivärahan ansio-osan rahoitus seuraisi ansiopäivärahan palkansaajan ansio-osan ja yrittäjän ansio-osan rahoitussäännöksiä.

Kommenttinne ehdotuksen vaikutuksista Työllisyysrahastoon ja sen toimintaan?

-

9. Erityisesti työttömyyskassoille ja Kelalle

Kommenttinne yhdistelmävakuutukseen perustuvan työttömyyspäivärahan toimeenpanovaikutuksista ja toimeenpanossa huomioitavista seikoista, etuuden rahoitusta koskevat ehdotukset mukaan lukien.

-

10. Yhdistelmävakuutuksen mallin vaikutusarvioita koskevat arviot

Tässä kohdassa on mahdollista esittää huomioita malliehdotuksen vaikutuksia koskevista arvioista.

-

11. Yhdistelmävakuutusta koskeva kokonaisarviointi

Kommenttinne yhdistelmävakuutuksesta kokonaisuutena? Onko ehdotettu malli selkeä ja ymmärrettävä mahdollisen työttömyyskassajäsenyyden kannalta? Vastaako ansiopäivärahan laskusääntöjen perusteella muodostuvan ansiopäivärahan määrä odotustanne turvan tasosta? Miten työvoimapoliittinen arviointi mielestänne vaikuttaa siihen, ottaisivatko monimuotoisesti työllistyvät yhdistelmävakuutuksen? Miten hyvin ehdotettu yhdistelmävakuutuksen malli vastaa monimuotoisesti työllistyvien henkilöiden ansiosidonnaisen työttömyysturvan tarpeisiin?

Jos kommentoit ehdotusta jonkin järjestön tai vastaavan toimijan edustajana, miten hyvin katsot ehdotuksen soveltuvan edustamiesi tahojen työmarkkinatilanteeseen ja taloudellisen tuen tarpeeseen?

Musiikin luova alkutuotanto edustaa Suomen Musiikintekijöitä, Suomen Säveltäjiä, Suomen Musiikkikustantajia ja Teostoa. Näistä järjestöistä suurin on Teosto, joka edustaa noin 40 000 kotimaista musiikin säveltäjää, sanoittajaa, sovittajaa ja musiikkikustantajaa. Heistä vain pieni osa saa pääasiallisen tulonsa musiikin tekemisestä; valtaosalla suurin osa tuloista tulee muista lähteistä.

Pääosin palkkatöitä tekeville henkilöille yhdistelmävakuutus tarjoaisi mahdollisuuden vakuuttaa myös esimerkiksi tekijänoikeustuloja. Siten osa näistä henkilöistä saattaisi olla kiinnostunut yhdistelmävakuutuksesta, mikäli he pystyisivät riittävällä varmuudella ennakoimaan sen olevan heille taloudellisesti kannattavaa.

Suomen Musiikintekijät ja Suomen Säveltäjät taas edustavat henkilöitä, joille musiikki on ammatti; ammattimaisuus on kriteeri jäsenyydelle. Tämä ei välttämättä tarkoita päätoimista musiikin tekemistä, vaan osa tekijöistä on päätoimisesti töissä esimerkiksi opettajana. Näille henkilöille yhdistelmävakuutus toisi lisäturvaa. Moni kuitenkin yhdistää musiikin tekemisen muuhun yrittäjyyteen rinnastettavaan toimintaan ja osa-aikatoihin, jolloin on hankalampaa määrittää, että olisiko yhdistelmävakuutus heille toimiva vaihtoehto.

Säveltäjille ja sanoittajille on hyvin vähän palkkatyötä tarjolla, jolloin valtaosa heistä saa musiikin tekemisestä syntyvän tulonsa tekijänoikeuskorvausten, erilaisten korvausten ja palkkioiden sekä apurahojen kautta. Palkkatöiden puutteen myötä heistä suuri osa katsottaisiin siis omassa työssään työllistyviksi henkilöiksi eli päätoimisiksi yrittäjiksi, vaikka heillä ei yritystä olisikaan. Tällöin kannustin ottaa yhdistelmävakuutus on huomattavasti vähäisempi kuin sivutoimisten yrittäjien, sillä päätoimisen yrittäjän on selkeästi haastavampaa päästä työttömyysturvan piiriin. Huolena olisi, että yhdistelmävakuutus ei tuo tosiasiallista turvaa työttömyyden varalle, ellei olisi valmis ajamaan alas omaa yritystoimintaa – mikä taas on valtaosalle ainoa tapa saada tuloja ammatistaan eli musiikin tekemisestä.

Omassa työssään työllistyväksi luokitellulla henkilöllä ei välttämättä edes ole yritystä, jonka hän voisi ajaa alas. Hänen kohdallaan asetelma käy siis täysin mahdottomaksi. Omassa työssään työllistyvien asemaa onkin selkiytettävä yhdistelmävakuutuksen valmistelun jatkotyössä. Tarvitaan selkeä ohje, jonka mukaan toimimalla henkilö pystyy ennakoimaan oman asemansa suhteessa sosiaaliturvajärjestelmään.

12. Mitä seikkoja mahdollisessa jatkovalmistelussa tulisi vielä ottaa huomioon?

Tässä kohdassa on mahdollista tehdä ehdotuksia mahdollisessa jatkovalmistelussa huomioitavista seikoista.

Työssäoloehdon kertymisen tulkinnan on syytä olla joustavaa, jotta se toimii mielekkäästi useista eri tulolähteistä epäsäännöllisesti tulonsa kerryttävälle luovien alojen tekijöille. Henkilön ilmoitukseen oman työpanoksensa arvosta tulee lähtökohtaisesti luottaa.

On varmistettava, että yhdistelmävakuutuksen ottaja myös pääsee vakuutuksen turvan piiriin. Sivutoimisen yrittäjän käsitteen tulkintaa on syytä selventää työttömyysviranomaisten tulkintaohjeissa. Kuuden kuukauden kokopäivätyön lisäksi tarvitaan myös osa-aikatyötä paremmin kuvaava ohje siitä, minkä tuntimäärän ylittävä palkkatyö katsotaan merkiksi yrittäjyyden sivutoimisuudesta. Omassa työssään työllistyviksi luokiteltujen henkilöiden kohdalla tarvitaan

selkeät toimintaohjeet, joiden mukaan toimimalla yritystoiminta katsotaan päättyneeksi - heillä kun ei välttämättä ole yritystä, jonka toiminnan voisi ajaa alas. Päätösten on perustuttava mahdollisimman tarkkaan tietoon henkilön todellisesta työllistymisestä.

Aktiivisuudesta ei pidä rangaista, ja kannustinloukut tulee poistaa. Tällä hetkellä luovan alan ammattilaiset luokitellaan herkästi päätoimisiksi yrittäjiksi tavalla, joka estää työttömyysetuuksien saamisen, vaikka henkilö olisi tosiasiallisesti työtön ja vailla tuloja. Pelkkä yrityksen olemassaolo, ansaintamahdollisuuksien etsiminen tai satunnaisten toimeksiantojen vastaanottaminen ei saa johtaa työttömyysturvan epäämiseen kokonaan. Tämä kannustinloukku on syytä poistaa siten, että kaikki työ on kannattavaa ottaa vastaan.

Suomela liris
Musiikin luova alkutuotanto (Suomen Musiikintekijät, Säveltäjät,
Musiikkikustantajat, Teosto)